

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 531/2016-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. septembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] zastúpených advokátom JUDr. Máriom Hollerom, Krmanova 16, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd prvým výrokom rozsudku Krajského súdu

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] (spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) prvým výrokom rozsudku Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 334/2009 z 20. októbra 2010 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a prvým výrokom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 186/2013 z 29. marca 2016 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti vyplýva:

«Sťažovatelia sa... domáhali v súdnom konaní vedenom pôvodne na Okresnom súde Košice I. pod sp.zn.: 15C 806/1994 zriadenia časovo neobmedzeného vecného bremena na ťarchu žalobcov v 1. až 10. a 12. až 23c. rade ako vlastníkov pozemku...

Prvostupňový súd... rozhodol tak, že žalobe vyhovel iba v... časti... vo vzťahu k žalovanému v 2. rade. Žaloba voči žalovaným v 1. a 3. rade bola v celom rozsahu zamietnutá. Dôvodom pre uvedený postup bola skutočnosť, že sa na zvyšnej časti sporného pozemku podľa názoru prvostupňového súdu nenachádza stavba v zmysle § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. ...

Druhostupňový súd potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu v časti výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá (vzťah žalobcov a žalovaného v 2. rade), v časti v ktorej bola žaloba zamietnutá v celom rozsahu (vzťah žalobcov a žalovaných v 1. a 3. rade). Výrok prvostupňového súdu, ktorým bolo žalobe v časti vyhovené (vzťah žalobcov a žalovaného v 2. rade) zmenil tak, že žalobu zamietol. Právnym predpokladom pre prijatie tohto rozhodnutia bol záver odvolacieho súdu, že žiadny nárok, ktorý vychádzal

z reštitučných predpisov nemožno uplatniť podľa tzv. všeobecných predpisov podľa Občianskeho zákonníka, a to ani žalobou na určenie vlastníctva. ...

Dovolací súd... rozhodol tak, že:

1. Dovolanie odmieta v časti smerujúcej proti výroku Krajského súdu... z 20. októbra 2010, sp.zn.: 5 Co 334/2009, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Košice I. zo 7. mája 2009, č.k. 15C 806/1994-428 v jeho zamietajúcich výrokoch potvrdený.

2. ... zrušuje rozsudok Krajského súdu... z 20. októbra 2010, sp.zn.: 5Co 334/2009 vo výroku, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Košice I. zo 7. mája 2009, č.k. 15C 806/1994-428 v jeho výroku o zriadení časovo neobmedzeného vecného bremena v prospech žalovaného 21 k pozemku zapísaného v pzkn. vložke [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zmenený tak, že žalobu zamietol. Vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu... na ďalšie konanie. ...

Z dokazovania vykonaného na prvostupňovom súde vyplynulo ako nepochybné to, že vyvlastňovacia vyhláška nespĺňala viaceré požiadavky stanovené zákonom a preto sa jedná o nulitný akt, na základe ktorého pôvodný vlastník pozemkov nemohol byť pozbavený svojho vlastníckeho práva, a teda že vlastníkom časti pozemku, na ktorom sa nachádza [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej iba „areál“) boli sťažovatelia, resp. ich právni predchodcovia. ...

... odvolací súd vo veci rozhodoval výlučne v dôsledku posúdenia celého prípadu z pohľadu nevyhnutnosti aplikácie reštitučných zákonov (teda z pohľadu, ktorou sa prvostupňový súd podrobnejšie nezaoberal a ktorý nepovažoval pre prijatie rozhodnutia za podstatný). Odvolací súd teda predmet sporu posúdil úplne z iného právneho hľadiska (a došlo k zmene právneho posúdenia oproti právnemu posúdeniu vykonanému prvostupňovým súdom). Podľa názoru sťažovateľov teda došlo k úplnej zmene právneho odôvodnenia rozhodnutia, ktoré sa (nanešťastie) vo výrokovej časti prejavilo - potvrdzujúcimi výrokmi a meniacim výrokom. Podľa názoru sťažovateľov bol preto dovolací súd povinný zaoberať sa aj ostatnými výrokmi a s tým súvisiacimi skutočnosťami uvádzanými v dovolaní.

Bez ohľadu na vyššie uvedené sú sťažovatelia toho názoru, že všetky výroky uvádzané v žalobnom petite sú na sebe vzájomne závislé, takže zmenou jedného z nich boli automaticky dotknuté ostatné napadnuté výroky. Dovolací súd v celom rozsahu uznal

argumentáciu sťažovateľov, resp. ich právnych predchodcov pokiaľ ide o nemožnosť aplikovať reštitučné zákony, nezaoberal sa však posudzovaním tenisového areálu ako stavebného celku. Pritom odôvodnenie odvolacieho súdu v tejto časti je v rozpore s platnou právnou úpravou a je nepreskúmateľné. Uvedeným postupom boli práva sťažovateľov na spravodlivý súdny proces porušené. ...

Prvostupňový súd nevnímal postavený areál ako stavebný celok a zriadil vecné bremeno iba na tej časti nehnuteľnosti, na ktorej sa nachádzala budova vo vlastníctve žalovaného v 2. rade. To bolo aj jediným dôvodom pre zamietnutie žaloby vo vzťahu k žalovaným v 1. a 3. rade v celom rozsahu, a zamietnutie žaloby v prevyšujúcej časti vo vzťahu k žalovanému v 2. rade. K uvedenému záveru sa bez bližšieho právneho zdôvodnenia priklonil aj odvolací súd. Dovolací súd sa uvedenou skutočnosťou nezaoberal, pretože na tom nebol zákonný dovolací dôvod (jednalo sa o potvrdzujúci výrok odvolacieho súdu).

Súdy v súvisiacich konaniach až do septembra 2013 neakceptovali skutočnosti a závery prednesené sťažovateľmi, resp. ich právnymi predchodcami v súdnom konaní o potrebe vnímania celého areálu ako jedného stavebného komplexu...

Tento právny názor napokon akceptoval aj Krajský súd v Košiciach vo svojom rozhodnutí zo dňa 30.9.2013, sp.zn.: 3Co 155/2012 - 326, vydaný v obdobnej právnej veci, ktorý skonštatoval, že uvedený areál je nevyhnutné vnímať ako jeden stavebný celok. V zmysle tohto záveru má byť vecné bremeno logicky zriadené na celý zabratý pozemok sťažovateľov.»

3. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Právo sťažovateľov garantované v čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods.1 Listiny základných práv a slobôd prvým výrokom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29.3.2016, sp.zn.: 1 Cdo 186/2013, ktorým dovolanie odmietol v časti smerujúcej proti výroku Krajského súdu v Košiciach z 20.10.2010, sp. zn.: 5 Co 334/2009, ktorým bol rozsudok Okresného súdu I. zo 7 mája 2009, č.k 15C 806/1994-428 v jeho zamietajúcich výrokoch potvrdený a prvým výrokom rozsudku

Krajského súdu v Košiciach z 20.10.2010, sp.zn.: 5Co 334/2009, ktorým potvrdil rozsudok vo výroku, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu vo vzťahu žalobcov a žalovaného v 2. rade zamietol a výroku, ktorým žalobu zamietol celom rozsahu vo vzťahu žalobcov k žalovaným v 1. a 3. rade, porušené bolo.

Prvý výrok uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29.3.2016, sp.zn.: 1 Cdo 186/2013, ktorým dovolanie odmietol v časti smerujúcej proti výroku Krajského súdu v Košiciach z 20.10.2010, sp.zn.: 5 Co 334/2009, ktorým bol rozsudok Okresného súdu I. zo 7 mája 2009, č.k. 15C 806/1994-428 v jeho zamietajúcich výrokoch potvrdený sa zrušuje.

Prvý výrok rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20.10.2010, sp. zn.: 5Co 334/2009, ktorým potvrdil rozsudok vo výroku, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu vo vzťahu žalobcov a žalovaného v 2. rade zamietol a výroku, ktorým žalobu zamietol celom rozsahu vo vzťahu žalobcov k žalovaným v 1. a 3. rade sa zrušuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Košiciach sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľom trovy konania vo výške vyčíslenej na základe výzvy Ústavného súdu do 15 dní od právoplatnosti nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľov.“

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

8. Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie rozlišuje okrem iného aj osobitnú kategóriu návrhov, ktorými sú návrhy „zjavne neopodstatnené“. Týmto zákon o ústavnom súde v záujme účelnosti a procesnej ekonomie poskytuje ústavnému súdu príležitosť preskúmať v štádiu predbežného prerokovania sťažnosti (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde) možnosť jej prípadného odmietnutia na základe obsahu namietaných právoplatných rozhodnutí, charakteru namietaných opatrení alebo iných zásahov, ktorými malo dôjsť k porušeniu základných práv alebo slobôd navrhovateľa a z nich vyplývajúcich skutkových zistení, a tiež na základe argumentácie, ktorú proti nim sťažovateľ v návrhu uplatnil.

9. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, IV. ÚS 300/08).

10. Sťažovatelia v sťažnosti namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 dohovoru prvým výrokom rozsudku krajského súdu a prvým výrokom uznesenia najvyššieho súdu.

11. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

14. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

16. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

17. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy,

ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je preto daná len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

18. Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť fyzické osoby a právnické osoby pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01, IV. ÚS 111/09).

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 dohovoru rozsudkom krajského súdu

19. Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 15 C 806/1994 zo 7. mája 2009 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) o návrhu sťažovateľov rozhodol tak, že zriadil časovo neobmedzené vecné bremeno v prospech žalovaného v 2. rade k pozemku vo vlastníctve sťažovateľov, vo zvyšnej časti žalobu vo vzťahu k žalovanému v 2. rade zamietol a vo vzťahu k žalovaným v 1. a 3. rade zamietol v celom rozsahu.

20. Krajský súd napadnutým uznesením – prvým výrokom potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým vo zvyšnej časti žalobu proti žalovanému v 2. rade

zamietol, a vo výroku, ktorým žalobu zamietol v celom rozsahu proti žalovaným v 1. a 3. rade.

21. Podľa sťažovateľov krajský súd porušil nimi označené práva tým, že sa priklonil k názoru okresného súdu o tom, že vecné bremeno je možné zriadiť iba k tým pozemkom, na ktorých sa nachádza budova vo vlastníctve žalovaného 2. rade, a tým, že potvrdil rozsudok okresného súdu v zamietavej časti z dôvodu, že žiadny nárok, ktorý vychádza z reštitučných predpisov, nemožno uplatniť podľa tzv. všeobecných predpisov.

22. Okresný súd v relevantnej časti svojho rozsudku uviedol:

„Žaloba bola podaná na súd ako na ochranu vlastníckych práv žalobcov ako vlastnícky pozemku. Podľa § 135c OZ sa táto ochrana mohla poskytnúť vo forme odstránenia stavby, prikázania stavby do vlastníctva žalobcov, alebo zriadením vecného bremena.

Právo na ochranu proti neoprávnenej stavbe sa nepremlčuje. V danom prípade stavba, ktorá súvisí s porušením vlastníckeho práva žalobcov, teda tenisový areál postavený v minulosti o. i. aj na parcele vo vlastníctve žalobcov, nie je svojou povahou takou vecou, stavbou, ktorá by pri zachovaní ochrany vlastníckych práv žalobcov, mohla byť pri racionálnom úsudku, prisúdená do jej vlastníctva za náhradu. Žalobcovia to nenavrhovali, ani s tým nesúhlasili. Dôvodom je iste značne vysoká náhrada, ktorá by pripadala do úvahy. Odstránenie stavby, ako bolo pôvodne žalované, nie je tiež zmysluplné. V danom prípade ide o objekt slúžiaci v minulosti, aj v súčasnosti obyvateľom mesta a svojou hodnotou, v komplexe takéto riešenie aj vylučuje. Posledným riešením, ktoré ponúka § 135c OZ je zriadenie vecného bremena v prospech vlastníka stavby, za finančnú náhradu. Stavba je neoprávnená, lebo bola postavená na cudzom pozemku, teda na pozemku iného ako vlastníka stavby. Toto konštatovanie vyplýva z predchádzajúceho hodnotenia súdu, že vyvlastnenie pozemku, na ktorom stojí stavba je právne neúčinné. K argumentácii, že žalobcovia mali podať na ochranu svojho vlastníctva určovaciu žalobu súd dodáva, že práve tak mohla žiadať vyplatenie bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie pozemku aj do budúcnosti /bezdôvodné obohatenie/, avšak zvolili túto formu ochrany, jej

vlastníctva, ktorou je súd viazaný /žalobný petit/. Súd je však viazaný aj znením ustanovenia § 135c OZ. Stavba nie je súčasťou pozemku. Stavbou sa však rozumie nehnuteľnosť spojená so zemou pevným základom. Tejto požiadavke vyhovuje len rozsah nehnuteľností vo vlastníctve žalobcov definovaných ako stavba, ako sú uvedené vo výroku tohto rozsudku. Vo zvyšnej časti žalobe preto nie je možné vyhovieť na základe posudzovanej žaloby. Zriadenie vecného bremena podľa § 135c ods. 3 OZ je jedným z dvoch zákonných možností zriadenia vecného bremena súdom, okrem ustanovenia § 142 ods. 3 OZ. Ostatné parcely uvedené v posudku [REDAKOVANÉ] nemajú charakter nehnuteľnosti podľa §119 OZ. Preto súd vo vzťahu k žalovaným žalobu zamietol v tomto rozsudku.“

23. Krajský súd vo svojom rozsudku, ktorým rozhodoval o odvolaní sťažovateľov proti rozsudku okresného súdu, dospel k záveru, že dôvody okresného súdu, ktorými odôvodnil zamietnutia žaloby, sú správne a výstižné, pričom v relevantnej časti napadnutého rozsudku uviedol:

„Odvolací súd ešte dodáva k námietke žalobcov, že areál je potrebné považovať za jednu stavbu, ktorá pozostáva z viacerých častí navzájom natoľko prepojených, že jedna bez druhej nemôže existovať, (citované z rozhodnutia Ústavného súdu I US 301/10, týka RVP 5863/2010) ako aj s použitím predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 5Co/14/2009 zo 16. februára 2009, že pre účely občianskeho práva je pojem stavba potrebné vnímať ako vec v právnom zmysle a ako výsledok určitej stavebnej činnosti, ktorý je spôsobilý byť predmetom občianskoprávných vzťahov. Je síce vecou v právnom zmysle, musí však potom spĺňať aj určité znaky v prirodzenom zmysle tak, že musí ísť o vymedziteľnú časť vonkajšieho sveta. V občianskom práve je pojem stavby spojený s pojmom nehnuteľnosť. Existuje viacero objektov, ktoré nie sú stavbami v zmysle občianskeho práva, pretože vzhľadom na svoj charakter nemôžu byť súčasne stavbou a pozemkom. Takými sú napríklad podľa ustálenej judikatúry komunikácie, ktoré predstavujú určité stvárnenie, resp. spracovanie povrchu zeme v dôsledku stavebnej činnosti (nálezy III US 274/09, IV US 126/2010). Aj pri definícii stavby podľa rozsudku NS ČR zo dňa 11.10.2006 sp. zn. 31Cdo/691/2005 miestne komunikácie by mohli byť

samostatnou vecou odlišnou od pozemku, na ktorom sa nachádzajú len v prípade, ak by bola stavba následne stavbou v zmysle občianskeho práva a v občianskom práve je potom pojem stavby spojený s pojmom nehnuteľnosť a ustálená judikatúra sa ustálila na závere, že v zmysle občianskoprávnom právne vzťahy k nehnuteľnosti nemusia byť totožné so vzťahmi k pozemku, na ktorom bola stavba zriadená.

Odvolačí súd dodáva, že argumentácia žalobcov na iné rozhodnutia NS ČR, ktoré poukázali a spomínali v odvolaní je neprimeraná, keď ide o právne predpisy, ktoré neriešia primárnu úpravu občianskoprávných vzťahov a preto odkaz na tieto nie je právne relevantný v tejto riešenej veci a uvedená judikatúra Českej republiky nie je pre rozhodnutie odvolacieho súdu v danej veci precedenčná.“

24. Ústavný súd súhlasí so sťažovateľmi, že právny názor krajského súdu o tom, že nárok, ktorý vychádza z reštitučných predpisov, nie je možné uplatniť podľa predpisov občianskeho práva, nemožno akceptovať, a tento bol už judikatúrou všeobecných súdov a aj ústavného súdu prekonaný. Avšak zároveň je potrebné uviesť, že vo vzťahu k zamietavej časti rozsudku okresného súdu, ako už bolo uvedené, sa krajský súd s odôvodnením okresného súdu stotožnil a zároveň vyjadril aj svoj právny názor na námietky sťažovateľov týkajúce sa tenisového areálu ako celku. Pokiaľ teda krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu v jeho zamietavej časti nielen z dôvodov, že reštitučné nároky nie je možné uplatňovať podľa predpisov občianskeho práva, nemohol zasiahnuť do sťažovateľmi označených práv.

25. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

26. Po preskúmaní rozsudku okresného súdu a krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu v spojení s odôvodnením rozsudku

krajského súdu týkajúceho sa zamietnutia žaloby sťažovateľov dávajú sťažovateľom odpoveď na zásadné otázky v ich veci a je možné ich považovať za ústavne akceptovateľné.

27. Skutočnosť, že okresný súd a krajský súd vo svojich rozsudkoch vyslovili právne závery, s ktorými sťažovatelia nesúhlasia, nezakladá bez ďalšieho oprávnenosť ústavnej sťažnosti a nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

28. K námietkam sťažovateľov, že namietaný rozsudok krajského súdu neodráža súdnu prax, pričom argumentuje odlišnými rozhodnutiami všeobecných súdov v obdobných veciach, ústavný súd podotýka, že z ústavnej kompetencie všeobecných súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach. Prípadné odchýlenie súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade by mohlo predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bolo dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prerokovávanej veci (IV. ÚS 267/05, III. ÚS 284/05).

29. Ústavnému súdu navyše neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje najvyššiemu súdu, resp. jeho plénu a kolégiám, keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (mutatis mutandis I. ÚS 17/01). Preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovisk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu.

30. Vo veci sťažovateľov však ústavný súd považuje za rozhodujúce, že uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Co 155/2012, ktorým sťažovatelia v sťažnosti argumentujú, a tým preukazujú odlišnú rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov v obdobných veciach, bolo vydané až 30. septembra 2013, teda až 4 roky potom, ako vo veci sťažovateľov rozhodol napadnutým rozsudkom krajský súd, čo v konečnom dôsledku konštatujú sťažovatelia aj v sťažnosti, keď uvádzajú, že k zmene súdnej rozhodovacej praxe došlo až v roku 2013. Sťažovatelia zároveň k sťažnosti priložili aj uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Co 281/2008 z 8. septembra 2009, v ktorom je okrem iného uvedené:

«Odvolací súd zastáva názor, že predmetný tenisový kurt, ktorý sa na uvedenej časti parcely nachádza, nie je stavbou v zmysle občianskoprávnom, t.j. že tenisový kurt je súčasťou pozemku a patrí vlastníkovi pozemku.

V tomto smere odvolací súd poukazuje na dobovú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, týkajúcu sa rozdielu v poňatí „stavby“ v zmysle občianskoprávnom a v zmysle verejnoprávnom.

V prípadoch, ak občianskoprávne predpisy používajú pojem „stavba“, nemožno obsah tohto pojmu vykladať len podľa stavebných predpisov. Stavebné predpisy chápu pojem „stavby“ dynamicky, teda ako činnosť, smerujúcu k uskutočneniu diela (niekedy taktiež i ako toto dielo samotné), a že pre účely občianskeho práva je pojem „stavby“, treba vykladať staticky, ako vec v právnom zmysle, a to, že „stavba, ktorá nie je vecou podľa citovaného § 119 OZ, je súčasťou pozemku“.

Pre presvedčivejšiu argumentáciu odvolací súd poukazuje aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, napr. v rozsudku sp. zn. 2 Cdon 1414/1997, bol vyslovený právny názor, že parkovisko predstavované pozemkom, ktorého povrch bol spracovaný spevnením povrchu za účelom parkovania automobilov, nie je z hľadiska občianskoprávneho stavbou.

Zo skutkových zistení v prejednáwanej veci vyplýva, že predmetný tenisový kurt vznikol vrstvením jednotlivých prírodných (stavebných) materiálov, t.j. stavebnou činnosťou, spracovaním a úpravou pozemku, teda obdobným spôsobom, ako je tomu v prípade vybudovania cesty, prípadne parkoviska.

Odvolační soud je toho názoru, že nie je dôvod „pozerať“ na tenisový kurt inak, než (rovnako) ako v prípade parkoviska, t.j. na vec, ktorá nie je stavbou v zmysle § 119 ods. 2 OZ, a § 120 ods. 2 OZ.

Nakoniec podľa charakteristiky nehnuteľností pre účely katastra nehnuteľností [(viď § 35 vyhl. č. 79/1996 Z.z., ktorou sa vykonáva (Katastrálny zákon - zákon č. 162/1995 Z.z.)] sa uvádza v prílohe č. 2 (citovanej vyhlášky) ako druh pozemku (kód 14) ostatné plochy, mimo iných Športové ihriská, pričom nemožno pochybovať o tom, že tenisový kurt je druhom ihriska. Tenisový kurt tak nemôže byť súčasne pozemkom, a súčasne stavbou v zmysle občianskoprávnom, ako dve rozdielne veci s rozdielnym právnym režimom.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že stavbou v zmysle občianskoprávnom nemôže byť stavebnou činnosťou vytvorená stavba či konštrukcia, u ktorej nemožno určiť jasnú hranicu kde končí pozemok a kde začína samotná stavba.

Rovnaký osud, aký „zdieľa“ tenisový kurt, sa týka aj okrasnej zelene, chodníkov pri tomto tenisovom kurte a časti oplotenia. Ani tieto „druhy pozemkov“ - ostatných plôch (viď prílohu č. 79/1996 Z.z.) nemohli mať vplyv na posúdenie vlastníctva tenisového kurtu ako súčasť pozemku, pokiaľ sú predstavované iba jednotlivými vrstvami spevneného stavebného materiálu s antukovým povrchom.

Podľa § 135c ods. 3 OZ súd môže usporiadať pomery medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby aj inak, najmä tiež zriadiť za náhradu vecné bremeno, ktoré je nevyhnutné na výkon vlastníckeho práva k stavbe.

Vzhľadom na to, že na nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom tohto konania, nie je situovaná žiadna stavba podľa Občianskeho zákonníka, nemohli byť žalobcovia úspešní so žalobou o vypratanie nehnuteľnosti, ani so žalobou podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka.» Z citovaného uznesenia krajského súdu je zrejmá relevantná judikatúra všeobecných súdov, v súlade s ktorou rozhodol aj okresný súd a následne aj krajský súd vo veci sťažovateľov. Ak teda krajský súd rozhodol v súlade s judikatúrou všeobecných súdov aktuálnou v čase vydania napadnutého rozsudku, nemohol porušiť sťažovateľmi označené práva.

31. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľov v tejto časti v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 dohovoru uznesením najvyššieho súdu

32. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 186/2013 z 29. marca 2016 odmietol dovolanie sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 334/2009 z 20. októbra 2010 vo výroku, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu v jeho zamietajúcich výrokoch a zrušil rozsudok krajského súdu vo výroku, ktorým bol zmenený rozsudok okresného súdu vo výroku o zriadení časovo neobmedzeného vecného bremena v prospech žalovaného v 2. rade tak, že žalobu sťažovateľov zamietol.

33. K porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu malo podľa sťažovateľov dôjsť tým, že najvyšší súd sa mal zaoberať aj dovolaním proti výroku, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu v jeho zamietajúcich výrokoch, pretože obidva výroky sú od seba vzájomne závislé.

34. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

35. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z ustanovenia § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené pod písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 238 OSP.

36. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

37. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

38. Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal napadnuté uznesenie, pričom nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone.

39. V relevantnej časti napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol:

„V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, pričom výrok napadnutého rozsudku v časti potvrdzuje rozhodnutie súdu prvého stupňa a v časti ho mení. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že

je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Žalobcami je teda napadnutý aj výrok rozsudku odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Predmetné dovolanie je preto podľa § 238 O.s.p. prípustné, avšak len v časti výroku, ktorou odvolací súd mení rozsudok súdu prvého stupňa. V časti výroku, kde odvolací súd potvrdil výroky rozsudku súdu prvého stupňa dovolanie podľa §238 O.s.p. prípustné nie je.

Podané dovolanie v časti potvrdzujúceho výroku odvolacieho súdu by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, len ak v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. Povinnosť skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z nich vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (porovnaj R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Dovolatelia procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/, b/, c/, d/, e/, f/ a g/ O.s.p. netvrdili a ich existencia nevyšla vdovolacom konaní najavo. Dovolanie žalobcov teda v zmysle týchto ustanovení nie je prípustné.“

40. Ústavný súd zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

41. Právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľov odmietnuť ako procesne neprípustné, pričom sa ústavne konformným spôsobom vysporiadal so všetkými dovolacími námietkami sťažovateľov.

42. Za situácie, keď najvyšší súd dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o neprípustnosti dovolania, nebol povinný vecne preskúmať v ňom obsiahnuté argumenty sťažovateľov.

43. Pokiaľ sa sťažovatelia s právnym názorom najvyššieho súdu v otázke akceptácie vyslovenej neprípustnosti ňou podaného dovolania nestotožňujú, ústavný súd napokon dodáva, že otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľmi označených práv.

44. Ústavný súd na záver považuje za potrebné uviesť, že dôvody zrušenia rozhodnutia napadnutého dovolaním sú v Občianskom súdnom poriadku striktne

vymedzené, pričom medzi takéto dôvody nepatrí sťažovateľmi tvrdená vzájomná závislosť oboch výrokov rozsudku krajského súdu.

45. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

46. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľov nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2016